

komisije, pa tudi še stroške vodstva posojilničnega in dobiček, katerega hočejo založniki imeti itd.). To je potem drag denar!

Zdaj prevdarjajo ministri, državni poslanci, časnikarji, razna društva pripomočke, s katerimi bi se dale nadloge kmetijskega gospodarstva odvrniti. Po mojih mislih sta tu le dva pripomočka, katera pa se morata oba porabiti, če se hoče kaj doseči. Ta dva pripomočka sta:

- a) Poplačevanje davkov naj se kmetovalcem polajša in
- b) pot odpre, po kateri bi po ceni dobili denarja na posodo.

Noben teh pripomočkov ni presilno težaven.

Prvič je treba, da se zemljišni davek po pravici vravná, po vseh deželah po pravi meri razdeli v skupnem znesku pa, če ne zniža, vsaj ne zviša. Kar se pa dobivanja denarja poceni tiče, mi je nekoliko spregovoriti. Državnih dolgov imamo na milijarde, to je, na tisoče milijonov, ki so se od leta 1848. pomnožili skoro za tretjino. V tej meri pa so se vekšali davki in novi so se vpeljali in tako so se državni dohodki v tem času zvikšali skoro za čvetero prejšnjih. A kam so te milijarde šle, je, žalibog, vsakemu znano!

Je li narod pri vsem tem državnem gospodarjenji postal bogateji? Ne, izkušnja nam kaže ravno nasprotno. Za gospodarstveno blagostanje, posebno za kmetovalca, višega in nižega, se je celó malo storilo. Auersperg-Lasserjeva vlada se je čudovito malo brigala za propad kmetijskega gospodarstva, ki je ginilo kakor po kugi, pripomočka, zdravila pa ni iskala; prejšnji liberalni večini državnega zbora je bil blagor kmetijstva tudi le deveta briga. Če bi se bili vsaj dolgovi le domá, v Avstriji, delali, ostal bi bil kapital, ostale bi bile obresti pri nas, in tu bi se bilo barantalo z državnimi pismi. Ker so pa večji del denarja zunaj na pósodo vzeli, gredó visoke obresti leto za letom v dobrem srebru in zlatu čez mejo naše države, našemu cesarstvu pa manjka zmerom ne le denarja, ampak ono skrbi tudi za tisti kapital, da se boljše naloži, ki bi se zunaj moral oddati po 2 do 3 odstotke ceneje. Na Angleškem je za varno posestvo denarja dovolj, celó za 3 odstotke in še niže. Zakaj bi pri nas v Avstriji kaj tacega ne bilo mogoče? Če bi se pri nas denar lahko poceni na pósodo dobival, bi bilo s kmetijstvom v obče kmalu bolje, kmetovalec bi si brž pomagal iz zadreg, dobil več poguma ter svojo zemljo obdeloval z veseljem; tako pa bi več pridelaval, se boljše in lepše oblačil in tudi obrtnijstvo bi se pri tem vzdignilo, vlada bi pa dobila ljudstvo, ki bi bilo zmožno, več davkov plačevati.

(Konec prihodnjic.)

Gospodarske izkušnje.

Zanesljiv pomoček, da se podlesek zatre.

Jesenski podlesek (*Colchicum autumnale*) je hudo strupena rastlina in kot siten plevel na travnikih vsacemu kmetovalcu znan. Cveti so lepe lisasto-modre barve ter se prikažejo jeseni; zato rastlini pravijo „jesenski podlesek“. Cveti so veliki in pridejo, kakor rečeno, v jeseni sami iz tal, listi (volovnik) in plodne glavičice pa spomladi, meseca maja. Globoko v zemlji tiči jajčasta, z rujavimi usnjatimi luskami obdana čebula (korenika). Vsako leto se med poganjanjem listkov zraven stare nareja nova čebula v zemlji. Medtem, ko nova čebula vedno krepkeje raste, hira in umira tara in ta trenutek je najugodnejši za pokončavanje tega plevla, kajti sedaj je podlesek najbolj občutljiv, sedaj ga najlože pokončamo. Zato svetujemo, naj se

meseca maja volovniki, to je, debeli listki podleskovi pipljejo iz zemlje. Pri tem delu je treba listke z rastlino vred tik zemlje prijeti in izvleči. Pogostoma izmakneš pri tem delu še mlado čebulo, in podlesek je popolnem uničen. Če pa tudi mlada čebula v zemlji ostane, je vendar v nevarnosti konec vzeti; kajti tam, kjer smo steblo in listke podleskove izvlekli, nastane luknja. Kmalu nateče v njo vode in mlada in stara čebula ste v kratkem uničeni. — To je — tako piše gosp. Bilger v „Gosp. pril.“ — zelo priprost in lahek pomoček zoper jesenski podlesek. Ker še meseca maja tudi seme ni dozorelo, je pokončanje podleska tem gotovjše.

Strup za miši.

Seme od akacije (*Acacia lophanta*) je gotov strup mišim. Vsaka miš pogine, če se je takega semena lotila in ga grizla. Ta pripomoček je svetovati posebno za hiše, kjer je drug strup nastavljal nevarno.

Zoper uši na listji vrtnih rož in družih rastlin.

Da je ta mrčes silno škodljiv rastlinam, ker jim sok izpiva in se strašansko hitro množi, je vrtnarjem in prijateljem raznih cvetlic dobro znano, ki pa tudi vedó, da se mnogo pomočkov zoper ta mrčes priporoča, ki nič ne pomagajo. Časnik bolčanske družbe kmetijske priporoča sledeče sredstvo, katero hvali, da je zanesljivo. To-le je: Mrtva riba naj se pusti v skledi vode toliko časa ležati, da voda prav zelo smrdi. S to vodo naj se poškropi ušiva rastlina. Če se to par dni zaporedoma stori, pomori se mrčes brez škode za rastlino, — se ve, da treba tako poškrupljeno rastlino, če je v sobi bila, nesti na prosti zrak, da zgine smrad.

Ne obrezovati spomladi živih mej!

Navadno je, da ljudje spomladi, večkrat še celó o kresu obrezujejo žive meje belega trnja in druge, brez pomisleka, da s tem obrezovanjem pokončujejo koristnim tičkom potrebna gnjezdica, kjer starke imajo mlade. Vlada v Kasselu je to napako s posebnim ukazom nedavno prepovedala in velela, da se obrezovanje živih mej sme le vršiti od 1. oktobra do 1. marcija.

Naravoznanske stvari.

Vélíki ponočni pavlin.

Vélíki ponočni pavlin (das grosse Nachtpfauenauge, Saturnia pyri Hübn.) je največi med našimi južnoevropskimi metulji. Čez razpeta krila meri do 14 $\frac{1}{4}$ cm., ali do 5 $\frac{1}{2}$ palcev stare dolgostne mere. Vsaka njegovih zgornjih velikih, ob robu sivih in spodnjih — malih temno rujavih flafut ima rujavkasto rumeni, sem ter tje tudi rujavkasto-belkasti obrobek, poleg katerega se nekoliko oddaljeno vleče bolj temna cikcakasta poteza. V sredini vsake flafute ima pa črno, očesu podobno liso z rudeče-rumenimi obrobki, med katerimi nahaja se na notranji strani po ena polumesecu podobna bela poteza.

Konec meseca maja izleze metulj iz svoje bube, se oplodi, na kar babica svoja kot kokaljevo seme debela jajčica zelenkaste barve — nesti prične. Lansko leto o sem zaprl med šolsko okno eno tako babico, katera mi je bila zadnje tri dni v maju znesla 42 jajčic, potem pa poginila. Ta jajčeka sem spravil potem v pripravno škatljo, iz katerih bile so se mi dne 20. junija uže gosenci izvalile. Od teh sem odločil samo tri v daljno opazovanje, ter jih nesel na jabolčne divjake v

šolskem vrtu; dve ste mi prec drugi dan izginili, a ena se je pa popolnem razvila in dorasla.

Na tej sem sledeče premembe opazoval: Koj ko gosenčice iz svojih nekoliko podolgovatih jajčic izlezejo, so črne, rujavo-kosmate in celih 7 mm. dolge; nog ima vsaka gosenčica 16; tri pare na obglavji, štiri pare na obročkih srednjega života proti zadnjemu delu njegovemu, a en par pa prav na zadnjem koncu života. Dne 7. julija levila se je gosenica prvokrat; pri tem spremeni se je njena prvotna barva ob stranéh života v blede-zeleno, na hrbtu pa v nebno-višnjevo-zelenkasto; pokazale so se ob enem na njenem životu bradovice, katerih je šest vrst, prav razločno; bile so rujavo-rumene in z dolgimi resami obraščene; vsaka vrsta obsegala jih je po 10, a obglavje in pa zadnji konec života poleg te še po druge štiri. Pri tem levenji je gosenica uže celih 20 mm. dolga bila. Dne 16. tistega meseca pokazale so se na bradovicah lepe nebno-višnjeve korale.

Drugokrat levila se je gosenica dne 24. julija; omenjene korale so ob tem trenutku dobile še veliko bolj jasno in čisto nebno-višnjevo barvo, pri kateri priliki postala je vsaka bradovica podobna kronici s šestimi krajšimi špičastimi resami in lepo koralo na sredi; iz te korale poteza se po ena daljša resa z malo bunčico na koncu. Pri tem levenji postala je vsa životna barva bolj enakomerna in svitlo-rumenkasto-zelena; celo truplo gosenično dorastlo je do tega časa uže na celih 60 mm.

(Konec prihodnjič.)

Društvene stvari.

Občni zbor Matice slovenske

27. aprila 1881. v Ljubljani.

(Dalje.)

Na poziv predsednikov: ali še kdo želi o „poročilu“ tajnikovem govoriti, se oglasi g. prof. Raič, ki začne svoj govor s tem, da hvali preteklo leto po Matici izdane knjige, potem pa kaže, da se je od l. 1875. do 1880. zmanjšalo število udov za 707, premoženje Matičino pa za 5627 gold. To pa izvira v prvi vrsti od tod, da se društvena pravila ne izvršujejo natančno, vzlasti se zanemarija §. 3., ki izrečno določuje, da se izbriše iz vrste Matičarjev vsak, kdor redno ne plačuje svojega doneska in ga vsaj v prvi polovici vsacega leta ne odraja. Če se dajejo knjige takim, ki ne plačajo nič, se s tem škoda dela Matici. Govornik kaže na veseli napredek Matice hrvatske in povdarja potrebo, da se pravila naše Matice prenaredijo po zgledu Matice hrvatske. Če so nekateri poverjeniki Matičini — pravi dalje — malomarni in ne storijo po pravih izrečene dolžnosti o razpošiljanji knjig in nabiranji letnih doneskov, naj se odstavijo in drugi namestijo. Mnogo je tudi Matičarjev, ki niso zadovoljni z različnim jezikom, katerega vsak pisatelj po svoje suče; umestno bi bilo, da „Matica slovenska“, naša akademija, izdaje vse svoje knjige v enoličnem slovenskem jeziku; da se pa ta enoličnost doseže, naj se vsi rokopisi, predno gredo v tisek, priredijo po izvrstni slovnici prof. Šumana, in Matičin odbor naj pri razpisu nagrad za poslane mu članke pove to pisateljem. Zarad toliko različne pisave, ki se nahaja dandanes v spisih slovenskih, smo posebno mi školniki mnogo-krat v zadregah, če dijakom kaj popravljamo, kar se ne vjema s pisavo tega ali unega časnika, na katero se dijaki sklicujejo. Konečno stavi prof. Raič predlog: naj bi se a) pravila Matice slovenske prenaredila po pravilih Matice hrvatske, — gledé b) na

premoženje pa naj se ravna po zgledu jugoslovenske akademije. Da bode sedaj nam prijazna vlada prenarejena pravila na korist našemu literarnemu društvu potrdila, ni dvomiti.

Za prof. Raičem oglasi se odbornik in blagajnik gosp. Ivan Vilhar in razjasnuje premoženje Matičino, katero kaže, da ni prav nič v slabšem položaji kakor je bilo prejšnja leta. Razjasnilo blagajnikovo se je glasilo blizu takole: Gospod predgovornik ima na videz prav, če trdi, da se je premoženje Matice prva leta hitro in krepko množilo, zadnja leta pa znižalo, a v istini ni po vsem tako. Na primer se je l. 1865. in 1866. kupilo s 13.840 gld. 67 kr. in 19.200 gld. obligacij in ta nominalna svota se je v račun vzela. Na tak način se je premoženje za 5359 gold. 37 kr. povečalo, a to ni bilo od več ali manj Matičinih udov odvisno. Tako so se prejšnja leta še druge obligacije za 20.310 gold. z izdatnim dobičkom v račun vzele, ta dobiček bi bil imel prav za prav še le leta 1879., ko so se obligacije prodale, koliko toliko v račun priti, namesto da se je to leto po prodanih 26.750 gold. nominalne vrednosti 4483 gold. 22 kr. manj dobilo in ta primanjkljaj v račun vzel. A celó ta diferenca bi izginila, ako bi se cela vrednost od banke „Slovenije“ kupljene hiše v račun vzela namesto samo one svote, katera se je kar brž v gotovini izplačala. Gospodarstvo, vedno skrbno in strogo varčno, je gledalo na to, da se je „papirja“ znebilo in premoženje v nepremakljivo blago preložilo, in to se mu je končno tudi z jako lepim vspehom — z dobičkom pri obligacijah in pri nakupu bankine hiše posrečilo. (Dobro-klici.)

(Dalje prihodnjič.)

Starozgodovinske stvari.

Nekaj o osebnih imenih korotanskih Slovenov.

Spisal Davorin Trstenjak.

(Dalje.)

II.

Tudi imena koroških vojvod: Borut, Chetimar, Zcorast in Ingo, najdejo svoje sorodnike pri severozapadnih Slovanih.

Borut je iz korenike: bor pugnare, sufiksom ut. Sufiks ut se je ohranil v imenih staroslovanskih: Miljut, Drag-ut z daljnim sufiksom in: Milj-ut-in, Drag-ut-in itd. Čuda, da naš slovenski jezik ne pozna glagola: borin, v naš književni jezik je prišel iz srbohrvaščine, tudi slovenski Hrvati (Kajkavci) ga ne poznajo, to je spoznal isti Belostenec, ki je pri besedi: borin postavil (D), to je, dalmatinski. Ime Borut sopeset nahajamo pri starih Moravcih v obliki: Boruto in Borut (Codex Morav, Regest. Bohem. 1195, 191. 1207, 229. 1224, 317 in na drugih mestih). Imen iz korenike bor je vse polno pri severozapadnih Slovanih, na pr.: Bor-im (staropoljsko), Bori-slav, Bor-ita (staro-česko), Bor-ko (staromoravsko), Bor-ot-in (staro-česko), Bor-uha itd.

Ravno tako je z imenom: Chetimar, to je: Hotimar iz korenike hot. Pri Jugoslovanih nisem še našel tega imena zapisanega, pač pa mnogo imen enacih pri severozapadnih Slovanih, na primer: Hot-aka, (staronemško) Hot-an, Hote-bor (kamflustig), Hot-to-mir (staromoravsko), Hot-en, Hot-eša, Hot-iš, Hoti-slav itd.

Tudi ime: Zcorast, to je, Skorast, iz tem. skor, celer, in sufiksom ast je bilo priljubljeno pri

8. Količ se mora v jamo poprej zasaditi, kakor pa drevesce. Količ je treba ošpičiti in ožgati in ravno postaviti. Potem zasujemo jamo do $\frac{3}{4}$ z dobro prstjo. Na to se razgrnejo korenine drevesca in pokrijejo z izkopano zemljo. Vse se tako osiplje, da nastane okrogla jamica okolo debla. Frišnega gnoja ne smemo tukaj nikoli rabiti.

9. V mokrotni ali preplitvi zemlji se drevesom napravijo prsteni kupi, v katere se potem drevesca posadijo. Posajeno drevo mora vselej v jami nekoliko višje iz zemlje stati, kakor je prej stalo v drevesnici. Tudi se ne sme količu privezati, dokler se ni zemlja vsedla. Pregloboko saditi drevesa je velik pogrešek.

10. Količ se ne sme dotikati krone ter ima na južno-zapadni strani od drevesa stati. Kdor zamore, naj pritrdi drevesce za dva količa tako, da se zabrani vsako ribanje.

11. Vsajena drevesca naj se ovijejo s slamo, da jih spomladni vetrovi preveč ne izsušijo. Zoper zajce se drevesca pomažejo z apneno vodo ali se ovijejo s trnjem.

12. Jabolčnih, hruševih in češnjevih dreves ni treba pri zasajanju prirezovati, pač pa naj se drugo leto zlasti slabe vejice prikrajšajo. Slive prirezujejo se do 5–6 očes.

13. Sprva vsako leto, pozneje pa vsako 2.—8. leto, se jeseni v kroni porežejo vse prepogoste ali križem rastoče veje. Suhljad in vsi tati ali hobodki se odstranijo vsako leto.

14. Vsaka rana na deblu in vejah se ima opazno prirezati in z drevesnim voskom zamazati. Odprta debela kaže zamazati s katranovcem. Bolne veje treba je gladko odrezati in zamazati.

15. Mah, lišaj, posušena skorja se ima postrgati. Časih je dobro, da močnejše veje in deblo pomažemo z zmesjo apnene vode, kravjeka ali ilovice.

16. Zemlja okoli debla se največkrat okoplje in pokrije z gnojem ali tratnico na opak položeno.

17. Ožig in rak moramo hitro izrezati ter bolne dele spirati z gnojnico, kateri smo nekoliko lesnega pepela primešali. Slabotna debela kaže narezati; kjer pa preveč kecmeca teče, ondi se nekaj korenin poreže.

18. Gnoji se drevesom spomladi, da močno v les rastejo, meseca julija in avgusta pa, da nastavijo močnih popkov cvetnih za prihodnje leto. Najboljše gnojilo je gnojnica. Ta se ima precej proč od debla vlivati ali v narejene luknje ali v izkopani okrog, da se potem skozi zemljo do korenin cedi.

19. Stara drevesa zamoremo pomladiti, ako jim vejevje prirežemo, slabe sorte pa zboljšamo s tem, da jim vcepimo boljših sort. V stare jame, kjer je prej stalo sadunosno drevo, ne smemo nikdar vsaditi mladega drevesa iste sorte.

20. Dober drevesni vosek se naredi, ako vzamemo 250 gramov smole, ga pri malem ognji mešamo s spiritom, kojega se porabi 40–50 gramov. Lim, s katerim se pomažejo ovitki za debela, da ob njih gosenice itd. obtičijo, se naredi, ako pomešamo 5 delov repinega olja, 1 del masti, 1 trpentinovca, 1 del kolofonija, ali pa 3 dele etera in 1 del trpentinovca.

Gospodarske izkušnje.

Koliko je tiče gnjezdo vredno?

Društvo za varstvo koristnih tičic v Thüringu poklada ljudstvu to-le na srce: Po izkušnjah dokazano je, da starke svojim mladim vsak dan najmanj po 50 gosenic prinesó v gnjezdo; recimo, da je 5 mladih v gnjezdu, po takem povžijejo mladiči v tem gnjezdu vsak

dan najmanj 250 gosenic; ker pa to pitanje najmanj 4 tedne traja, pride v to gnjezdo za živež mladičem 7500 gosenic. Vsaka gosenica sne vsak dan toliko perja in cvetja, kolikor je sama težka. Recimo, da gosenica v 30 dneh doraste in da v tem času vsak dan sne le en cvet, iz katerega bi bil jabelko, hruška ali kak drug sad post. l, tedaj po takem v 30 dnevih sne 30 jabolk ali hrušek, 7500 gosenic, skupaj pa sne 225.000 cvetov. Ko bi po tem takem bilo ono gnjezdo s svojimi 5 tički pri miru puščeno bilo, pridelalo bi se bilo 225.000 jabolk, hrušek ali češpelj več. Če pa, kakor se pogostoma godi, požrešna gosenica 10 ali 20 cvetov na dan sne ali če zavoljo odpadlega perja cvetje na drevesu nič živeža več ne dobiva, je škoda še tem veliko večja. Iz vsega tega se lahko razvidi, koliko je eno tiče gnjezdo vredno.

Gospodarske novice.

* *Trtna uš* se v nogradih štajarskih tako razširja, da je deželna vlada štajarska posebno komisijo ustanovila, kateri je skrb naložena, vse potrebno ukreniti, da se zatara ali vsaj kolikor moči omeji ta grozna nadloga, ki žuga tudi sosednim kranjskim nogradom pogubna biti. Zato pozor, vinorejci!

* Na 2. vinskem sejmu v Zagrebu letos je bilo veliko več kupčije kakor na lanskem prvem sejmu; skupilo se je namreč za nekoliko tisočev goldinarjev več nego lani. Med tujimi kupci je bilo jih nekoliko Kranjcev in pa Štajarcev, ki so kupili znamenito množino vina. Med kranjskimi kupci je v popisu imenovan eden izmed prvih gostilničarjev iz Krškega, kateremu so posebno všeč bila ognjevita Sremska vina.

Naravoznanske stvari.

Veliki ponočni pavlin.

(Konec.)

15. dne meseca avgusta bila je gosenica uže popolno razvita in doraščena. Ta čas imela je na celém životu 10 popolnem razvitih obročkov, na vsakem obročku pa po 6 krončastih bradovic z lepimi višnjevimi koralami; po enake štiri kronice nahajale so se tudi na njenem obglavju in pa na zadnjem koncu života. Ob zunanjih okrajnih vrstah bradovic v podolžji celega života preko deseterih obročkov zadobi gosenica po zadnjem levenji dve vedno bolj vidni podolžni potezi, — na vsaki strani po eno, — kateri sta po dokončani rasti svetlo-rumenkaste barve; nad tema potezama ima na obeh stranéh obglavja in na vsakem obročku po eno črki O podobno liso, katere se pri hoji neprestano skrivajo in zopet prikazujejo, kar je prav zanimivo opazovati. Dalje ima na rumenkasto-zeleni glavi drugo rujavo, narobe obrnjenemu v (Λ) podobno in dobro vidno progo. Sprednje šestere noge so živo rujave, srednje osmere nad rujavimi krempljci s črno žametastimi lisami, zadnji dve pa z velikimi rujavimi trikotu podobnimi progami previde.

Prec ob drugem levenji dobi gosenica popolno gladek život razen bradovic; le vse njene noge so ves čas s kratko in redko dlačico (mehkimi ščetinicami) poraščene.

Doraščena gosenica dolga je celih 90 mm. ali $3\frac{1}{2}$ palca; nekatera doseže tudi še nekoliko večo dolgost, česar sem se uže večkrat prepričal.

Opazovana gosenica zapredla se mi je bila 15. dne avgusta istega leta proti večeru; prvi zapredek — zim-

sko stanovanje — naredi si iz svoje močne, debele, sivo-bele in nekoliko resaste pajčevine, kateri je podolgast, proti enemu koncu vedno ožji in slednjič tumpasto špičast. V tem žakliču se potem v teku 30 ur zabubi; ob zabubovanju prevleče od znotraj svojo zimsko hišo z neko temno-rujavkasto limasto tekočino, katera ga popolno strdi. Buba sama je valjasta, proti zadnjemu koncu nekoliko tanjša in se končuje v tumpast, nekoliko vdrt špiček; barve je po vrhu črno-, a med obročki pa rumenkasto-rujave, ter nekoliko rapavega tipa in je med kratkima špičkoma nekoliko poraščena.

Velikega života metulj s prav malimi flafuticami izleze v drugi polovici meseca maja; flafute mu pa vidno rasto ter so v par urah za letanje popolno z vso lepo barvo in lepoto razvite.

Pavlinova gosenica živi se s perjem brestovega, orehovega in sadnega drevja. Ena sama požre nad 500 peresnih banderc; a tudi pecljem, dasiravno jih ne je, ne prizanaša, nego ko je z bandercem pri kraji, spravi se na goli pecelj, ga nekoliko milimetrov (7 do 10) od debla pregloda in odstriženi konec na zemljo spusti. Taka objedena mladika podobna je ostrvi v mali meri. Dobro je, da se ta velikan nikjer v takem številu ne nahaja, kot se dostikrat druge male gosenice, ker — ako bi se — oropal bi sadno drevje v kratkem času in to popolno vsega perja. — Naj tukaj še dostavim, da veliki pavlin, kakor vsi veliki metulji, znese po več sto jajčec.

Svoj zapredek prilima si najraje v kotih podstrešnega zidovja, ali pa tudi na drugih varnih in suhih krajih. Ta 5 do 6½ cm. ali pa 2 do 2½ palca dolgi zapredek se pa posebno na obeljenem zidu uže od precej daleč ne z ravno velikim trudom opaziti more.

Najhujši in veči nasprotnik velikega ponočnega pavlina gosenice so muhe mrharice, katere posebno rade v njeno truplo svoja jajčica polagajo, a se še pri vsem tem zabubi, pa iz take bube mesto lepega metulja velik roj grdiuh izbrenči, česar prepričati se, sem ob svojem času prav pogosto priliko imel.

Tako sva z velikim ponočnim pavlinom skoz celo leto svoj „kolo“ plesala, katerega sva še le danes, ko se mi je v lepo praznično obleko preoblekel, popolno dokončala. Ta ples vršil se je pa od 15. avgusta 1880. leta neprestano v šolski sobi, da ga je od časa do časa tudi šolska mladina opazovati mogla.

M. Rant, národní učitelj.

Prem 22. maja 1881.

Društvene stvari.

Občni zbor Matice slovenske

27. aprila 1881. v Ljubljani.

(Dalje.)

Po govoru gosp. blagajnika Vilharja, ki dokazuje ugodni finančni stan Matice, omenja predsednik nanašaje se na govor prof. Raiča, da predloga njegovega o premembi Matičinih pravil po zgledu Matice hrvatske danes ne more zboru dati na glasovanje, ker ni bil, kakor pravila zahtevajo, odboru poprej naznanjen, odbor pa si ga „ad notam“ vzame in ga bode temeljito prevdaril ter potem ukrenil, kar bo na korist društvu. Tudi nasveta o pravilih jugoslovanske akademije ne bode prezrl. Kar se tiče enoličnega slovenskega jezika v Matičinih knjigah in da bi enaki pisavi kajipot bila prof. Šumanova slovnica, je lepa ideja, al malo je nade, da bi se kedaj ali vsaj kmalu uresničila, kajti prof. Šumanova blizo 30 pól

obsegajoča slovnica, katera se zdaj na stroške „Matice“ tiska, ne more biti poprej pisateljem merodajna, dokler je nimajo v rokah in ni kot šolska knjiga v srednje šole vpeljana. Al se bodo pa tudi potem vsi pisatelji udali edinostni pisavi, je še veliko vprašanje gledé na znano svojeglavnost nekaterih, ki nepravilnih oblik še danes nočejo zapustiti, če tudi jim je uže mnogokrat dokazano bilo, da so neopravičene novotarije. Sicer naj je gosp. profesor uverjen, da tudi predlog zaradi enolične pisave Matičine bode odbor vzel v resen prevdarek.

Odbornik gosp. Praprotnik ne vidi Matičine koristi o tem, da so vsi njeni odborniki izključivo le pisatelji, kajti Matica ima oskrbovati tudi gospodarske stvari, ker je posestnica dveh hiš in ima sicer denarnega posla dovolj, za vse to pa potrebuje tudi nekaterih mož, ki so izvedeni v teh zadevah. Vrh tega ni v pravilih Matičinih nobenega §., ki bi ukazoval, da odborniki morajo spisavati Matičine knjige, in bi se odbornikom neki monopol nagrad v roke dajal. — Prof. Raič pravi na to, da ni mislil, da vsi odborniki morajo biti pisatelji, ampak bodi jih le večina, kakor pri Matici hrvatski.

Gosp. Novak misli, naj bi se poverjenikom določil čas, do katerega imajo Matičini blagajnici odrajtati nabrano letnino, da je potem še mogoče določiti število, koliko naj se vsake knjige natisne. Kdor svojega doneska ne odraja ob pravem času, naj ne dobí knjig in naj se iz imenika društvenikov izbriše.

Odbornik gosp. Luka Robič na to odgovarja blizo tako-le: Takim društvom, ki ne plačajo letnine, se ne dadó odslej več knjige. Al določiti število, koliko njih bode plačalo, je težko, kajti gospodje poverjeniki pobirajo še le tadaj letnino, ko jim dojdejo Matičine knjige za razdelitev. Nad 269 družbenikom, ki so prejeli knjige, se je pisalo, da naj plačajo zaostalo letnino, a komaj 70 jih je dozda plačalo. To pa veljá zdaj za trdno načelo, da kdor ne plača letnine, ne dobi Matičinih knjig. — S tem je bila razprava o tajnikovem poročilu končana.

Ko je odbornik gosp. Ivan Vilhar ^(račun) bral račun od 1. januarja do konca decembra 1880. l., ki je ^{bil} natisnen bil predložen ^{zboru}, ^{poprime} gosp. L. Robič ^{besedi} tako: Kakor je znano, izterjeval je likvidacijski odbor od društvenikov stare dolgove. Dolg je bilo od mrtvih in živih velika svota. Od tega dolga se je ^{štrjalo} do zdaj 1066 gold. in pričakovati je še nekaj od poverjenikov, kakor tudi od drugih udov, kateri še niso odgovorili. Mnogim ustanovnikom, kateri imajo ^{naplato} doplačati po 30 ali 40 gold., pisalo se je, naj ^{se izjavi} se izjavi, ali jih je volja doplačati ali ne. Vspeh je dozda majhen, akoravno je bilo dela dosti. Dolg se je nakopičil najbolj od leta 1872. in 1873. — ob času nekakega literarnega chabrusa — takrat se je veliko udov ^{vlasti iz} Štajarskega vpisalo, kateri pa nišo potem več plačevali. Od ustanovnikov bi imela Matica dobiti še do 700 gold., od letnikov mnogo več; morebiti da se še kaj dobí, ker zmerom še prihajajo plačila.

Odbornik gosp. dr. J. Zupanec: Ko sem bil jaz blagajnik Matičin, ^{objavi} objavili smo v „Novicah“ zmerom, kdo je plačal letnino ali doplačal ^{ustavnino} ustavnino. To se je zadnja leta opustilo, po mojem mnenju gotovo ne ^{na} korist Matice. Jaz bi bil za to, naj bi se vsaj enkrat na mesec priobčili v „Novicah“ vsi, kateri so kaj vplačali. Marsikdo bi potem, ko bo v časniku plačnike bral, se spomnil, da je on še svoj delež dolžan in potem plačal. — Predsednik obljubi, da se tudi ta predlog ^{bo} odboru predložil v prevdarek. (Dalje prih.)

(Glej bilan račun na zadnji strani.)